

HUWELIJK EN GEREgistREERD PARTNERSCHAP

HUWELIJKS- OF PARTERSCHAPSVOORWAARDEN

Gevolgen huwelijk en geregistreerd partnerschap

Sinds 1 april 2001 is het huwelijk een samenlevingsverband van een man en een vrouw, twee mannen of twee vrouwen. Alleen 'duurzame ontwrichting' van de relatie vormt een grond voor echtscheiding. De vermogensrechtelijke gevolgen van het huwelijk worden geregeld door het huwelijksvermogensrecht.

Door middel van een overeenkomst van huwelijkse voorwaarden - in de praktijk spreekt men doorgaans van 'huwelijksvoorwaarden'- kan worden afgeweken van een aantal wettelijke regels. Dat moet vrijwel altijd bij notariële akte.

Al vanaf 1 januari 1998 biedt de wet de mogelijkheid aan twee personen van hetzelfde of van verschillend geslacht om hun relatie bij de burgerlijke stand te laten registreren. Voor de gevolgen van het 'geregistreerd partnerschap' gelden dezelfde wettelijke regels als voor het huwelijk (huwelijksvermogensrecht).

In dit onderdeel van de brochure zullen gemakshalve overwegend de termen 'huwelijk', 'huwelijksvoorwaarden' en 'echtgenoot' worden gebruikt. Tenzij anders blijkt, geldt hetgeen geschreven wordt dus ook voor partnerschapsvoorwaarden en voor geregistreerd partners.

'Algehele' gemeenschap van goederen

Door het sluiten van het huwelijk (waaronder hierna dus ook wordt begrepen het 'geregistreerd partnerschap') ontstaat een wettelijke gemeenschap van goederen (ook wel genoemd algehele gemeenschap van goederen). Alle schulden zijn in beginsel gemeenschappelijk. Dat betekent dat iedere schuldeiser van de echtgenoten zich kan verhalen op de gehele gemeenschap. Na echtscheiding wordt men ook voor de helft aansprakelijk voor de gemeenschapsschulden die de ander heeft gemaakt.

Schenken en erfrechtelijke verkrijgingen zullen niet altijd tot de gemeenschap behoren, dit omdat de erflater of schenker heeft bepaald dat hetgeen wordt verkregen niet in een huwelijksgemeenschap valt (de uitsluitings- of privéclausule). Daarom is het ook beter om niet te spreken van een algehele gemeenschap van goederen, omdat schenkingen of erfenissen daarin mogelijk niet zijn gevallen.

Een voordeel van de gemeenschap van goederen is dat de echtgenoot die niet of weinig inkomsten uit arbeid heeft, deelt in de opbouw van het vermogen. Huishoudelijke en opvoedkundige arbeid wordt op die manier indirect beloond.

Ingeval van overlijden van een echtgenoot is de helft van de gemeenschap van goederen zijn nalatenschap. De andere helft behoort op grond van de wet toe aan de andere echtgenoot.

Bij echtscheiding wordt het gemeenschappelijk vermogen gedeeld. 'Redelijkheid en billijkheid' spelen dan een grote rol. Deze kunnen er toe leiden dat bijvoorbeeld een huis of een onderneming (aandelen) worden toegedeeld aan één van beiden en dat de ander genoeg moet nemen met geld.

Als een echtgenoot een onderneming drijft is het vaak van belang om huwelijksvoorwaarden te maken. Echtscheiding kan anders te veel gevaren opleveren voor de continuïteit van de onderneming. Bij de regeling mag echter het belang van de echtgenoot van de ondernemer niet uit het oog worden verloren.

Huwelijksvoorwaarden of partnerschapsvoorwaarden

Door het opmaken van huwelijksvoorwaarden kan worden afgeweken van de wettelijke gemeenschap van goederen. Wie huwelijksvoorwaarden wil maken, heeft in beginsel een grote mate

van vrijheid (contractsvrijheid). Maar niet kan worden afgeweken van regels die 'gezinsbescherming' beogen. Zo is altijd de toestemming van de andere echtgenoot vereist voor onder andere het verkopen of met hypotheek belasten van de gezamenlijk bewoonde woning en voor het doen van bepaalde schenkingen. Ook de wederzijdse onderhoudsplicht is een belangrijke regeling, waarvan niet kan worden afgeweken. Dit geldt ook nog steeds voor de wettelijke alimentatieplicht voor de gewezen echtgenoot.

Voor het opstellen van de overeenkomst van huwelijksvoorwaarden zijn o.a. van belang:

- de wens het bestaande en/of toekomstige inkomen en vermogen te delen;
- de bereidheid het 'verlies in verdien capaciteit', dat kan optreden door het uitoefenen van verzorgende en opvoedende taken, te compenseren;
- de wenselijkheid een onderneming te beschermen tegen de gevolgen van echtscheiding of schulden van de andere echtgenoot;
- de mate waarin partijen het ouderdoms- en nabestaandenpensioen bij echtscheiding wensen te delen;
- de verzorging van de overblijvende partner in geval van overlijden.

Een lastig probleem bij het opstellen van een overeenkomst van huwelijksvoorwaarden is dat de overeenkomst wordt aangegaan voor een lange duur. Er moet daarom zoveel mogelijk rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat omstandigheden veranderen. Omdat niet alle mogelijke verandering in omstandigheden zijn te ondervangen, is het verstandig in elk geval eenmaal per tien jaar de huwelijksvoorwaarden te laten controleren of deze nog passend zijn voor de situatie.

Soorten huwelijksvoorwaarden of partnerschapsvoorwaarden

Koude uitsluiting

Koude uitsluiting noemt men de overeenkomst van huwelijksvoorwaarden waarbij tussen partijen geen enkele gemeenschap van goederen bestaat. Het woord 'koud' heeft betrekking op het feit dat partijen op geen enkele wijze hun inkomen en vermogenstoename verrekenen (delen). Deze huwelijksvoorwaarden zorgen ervoor dat tussen de echtgenoten een minimum aan financiële banden bestaat. Het enige dat hen financieel bindt, is de wettelijke verplichting elkander 'het nodige' te verschaffen.

Deze huwelijksvoorwaarden houden grote risico's in voor een echtgenoot die, nu of in de toekomst, geen eigen inkomen heeft. Hij of (meestal) zij deelt in geen enkel opzicht in de vermogenstoename die bij de andere echtgenoot optreedt, terwijl hij geen eigen vermogen kan vormen. Niettemin kunnen deze huwelijksvoorwaarden aanvaardbaar zijn, bijvoorbeeld als de economische zelfstandigheid van een echtgenoot door het huwelijk niet in gevaar komt.

Bepaalde/beperkte gemeenschap

De wet biedt de mogelijkheid om bij huwelijksvoorwaarden voor een beperkte gemeenschap van goederen te kiezen. Die gemeenschap omvat dan bijvoorbeeld alleen een woonhuis, inboedel of bepaalde met name genoemde zaken.

Wettelijke gemeenschap met uitzonderingen

Verder biedt de wet de mogelijkheid om bij huwelijksvoorwaarden voor de wettelijke gemeenschap van goederen met uitzonderingen te kiezen. Die gemeenschap omvat dan bijvoorbeeld al hetgeen voor en tijdens het huwelijk wordt verkregen, behalve datgene wat wordt verkregen op grond van schenking of erfrecht. Uitgezonderd kan ook zijn een eigen onderneming, aandelen in vennootschappen o.i.d. Voor de rest bestaat dan een gemeenschap, waarin ook alle inkomsten uit bijvoorbeeld arbeid vallen, waardoor er niet meer met elkaar verrekend (zie hierna) hoeft te worden. Echter bepaalde schulden van ieder van de echtgenoten kunnen ook worden verhaald op de gehele gemeenschap. Dit type huwelijksvoorwaarden komt steeds vaker voor, zeker als geen van beide echtgenoten bijzondere financiële risico's loopt of gaat lopen.

Verrekenstelsels

Het hiervoor geschetste bezwaar tegen de 'koude uitsluiting' (geen deling van inkomsten) wordt in de praktijk ondervangen door aan de uitsluiting van iedere gemeenschap een of meer verrekenbedingen toe te voegen.

Men spreekt van een 'periodiek verrekenbeding' als het beding verplicht tot jaarlijkse verrekening van de gespaarde inkomsten. Vaak wordt de verrekening beperkt tot de inkomsten uit arbeid. Rente, dividend en dergelijke vallen er dan niet onder.

Als de verrekening niet periodiek maar slechts aan het eind van de rit (echtscheiding of overlijden) moet gebeuren, is er sprake van een 'finaal verrekenbeding'.

In geval van overlijden wordt vaak dan meestal afgerekend alsof de wettelijke gemeenschap had bestaan. Bij echtscheiding wordt van de verrekening uitgesloten hetgeen ten huwelijk is aangebracht en hetgeen krachtens schenking of erfrecht is verkregen.

Er kan zowel een periodiek als een finaal verrekenbeding worden opgenomen. Daardoor wordt voorkomen dat problemen ontstaan doordat geen verrekening gedurende de huwelijksjaren plaatsvindt. Het opnemen van een periodiek verrekenbeding is toch zinvol omdat het de mogelijkheid opent tijdens het huwelijk vermogen over te hevelen van de een naar de ander. Dat kan dan niet als een schenking worden aangemerkt.

Het is aan te bevelen in de huwelijksvoorwaarden vast te leggen wat onder 'inkomsten' wordt verstaan. In het algemeen zal daarbij ook moeten worden gelet op de winst die wordt gemaakt in een BV waarin één van beiden de meerderheid of alle aandelen houdt, danwel ook directeur is. In die hoedanigheid kan die echtgenoot de hoogte van zijn inkomen verregaand beïnvloeden.

Kosten van de huishouding

Meestal wordt overeengekomen dat partijen de kosten van de huishouding voor hun rekening nemen naar evenredigheid van hun netto-inkomsten (uit arbeid).

Veelal verdient het aanbeveling te omschrijven wat als kosten van de huishouding wordt aangemerkt. Rente (bijvoorbeeld voor een woninghypothek) en huur vallen daar zeker onder. Maar ook autokosten, onroerende zaakbelasting en kosten van kinderopvang kunnen daaronder worden begrepen.

De en/of-rekening

Het aanhouden van een zogenaamde 'en/of-rekening' is praktisch. Ten laste daarvan kunnen bijv. de kosten van de huishouding worden betaald. Ingeval gekozen is voor een verrekenbeding betreffende de inkomsten (uit arbeid), kan ieders inkomen op die rekening worden gestort. Tot het saldo op die rekening zijn beiden dan krachtens het verrekenbeding voor de helft gerechtigd.

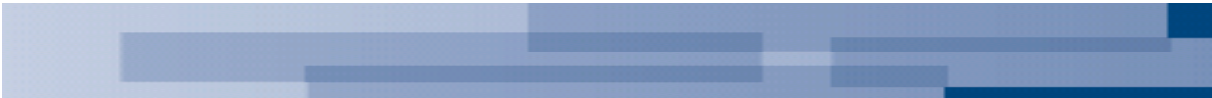
Het gebruik van een en/of-rekening betekent niet automatisch dat het tegoed aan ieder van de partners voor de helft toekomt. Met 'en/of' wordt slechts aangeduid dat de partners zowel gezamenlijk als ieder afzonderlijk over het tegoed kunnen beschikken. Het tegoed komt in beginsel toe aan degene die het op de rekening gestort heeft of heeft laten storten, behalve als in de huwelijksvoorwaarden is bepaald dat het saldo op de en-of-rekening voor beiden is, ieder de helft.

Inboedel en dergelijke

Het feit dat iedere huwelijksvermogensrechtelijke gemeenschap bij huwelijksvoorwaarden is uitgesloten, verhindert niet dat bijvoorbeeld inboedelgoederen op naam van beide echtgenoten worden 'gezet'.

Maar inboedel kan ook uitdrukkelijk aan een van beide echtgenoten toebehoren. Als administratie ontbreekt, zal de bewijslevering echter niet steeds eenvoudig zijn.

Daarom wordt bijvoorbeeld bij het aangaan van de huwelijksvoorwaarden ten aanzien van de al aanwezige goederen vaak (onaantastbaar) vastgelegd wat van wie is. De (kandidaat-)notaris zal

daarom vragen of partijen de aanbrenge van ieder van hen gespecificeerd op een lijst willen vermelden. Van alle op de lijst vermelde goederen staat vast wie de eigenaar is en daarover kan geen geschil ontstaan.

Eigen woning

Het feit dat iedere huwelijksvermogensrechtelijke gemeenschap bij huwelijksvoorwaarden is uitgesloten, verhindert niet dat bijvoorbeeld een huis op naam van beide echtgenoten wordt 'gezet'. Tot ieders eigen vermogen behoort dan de helft van dat huis. Schuldeisers van één van de echtgenoten kunnen zich dan in principe slechts verhalen op die helft, behalve als de echtgenoten de schuld samen zijn aangegaan.

Als een huis geheel of gedeeltelijk op naam wordt gezet van een ander dan degene die de koopprijs betaalt, is het verstandig de gevolgen van deze betaling schriftelijk vast te leggen. Bij eventuele scheiding, maar ook bij overlijden, kunnen anders grote problemen ontstaan, omdat niet meer kan worden bewezen hoe groot het betreffende bedrag was.

Hypotheek

Als een woning wordt gefinancierd met behulp van een hypothecaire lening, behoort de verschuldigde rente tot de kosten van de huishouding. Aflossingen komen voor rekening van de eigenaren in verhouding tot ieders deel in de eigendom. Betaalt de een te veel aan aflossing dan ontstaat een vergoedingsrecht jegens de ander.

Niet altijd hoeft op een hypothecaire lening of een deel daarvan periodiek te worden afgelost (annuïtair of liniar). In plaats daarvan is dan doorgaans een spaarregeling getroffen (door de nieuwe fiscale regels komt dit steeds minder voor). In plaats van aflossingen betaalt men spaarpremies aan een verzekeringsmaatschappij. Gedurende de looptijd van de lening (veelal dertig jaar) wordt dan een bedrag gespaard dat samen met de (gefixeerde) beleggingswinst/opbrengst gelijk is aan het totale geleende bedrag. De premies zijn, evenals aflossingen, fiscaal niet aftrekbaar maar de beleggingswinst is onder omstandigheden vrij van inkomstenbelasting.

Overlijdensrisicoverzekering

Bij een hypotheek wordt vaak het risico van voortijdig overlijden gedekt door een overlijdensrisicoverzekering.

Over een uitkering op grond van een overlijdensrisicoverzekering wordt erfbelasting betaald als voor de verkrijging 'iets' aan het vermogen van de overledene is onttrokken, zoals premies voor de verzekering. Om te voorkomen dat erfbelasting moet worden betaald dient er op te worden gelet:

1. dat de premies verschuldigd zijn door een ander dan de verzekerde (de overledene), en
2. dat de huwelijksvoorwaarden zodanig zijn ingericht dat premies niet indirect geheel of ten dele voor rekening komen van de verzekerde (de overledene)(bijvoorbeeld via een verrekenbeding).

Het voorgaande houdt tevens in dat het bij de 'spaarhypotheek' nodig is de premie te splitsen in een spaarpremie en een risicopremie.

Door het opstellen van een juist testament (bij uitstek het Elan-optimaaltestament) kunnen echter genoemde nadelen worden omgezet in voordelen!

Pensioen

Elders werd reeds gewezen op de 'Wet pensioenverevening bij scheiding'. Deze wet regelt de deling bij helfte (de zogenaamde verevening) van het tijdens het huwelijk opgebouwde ouderdompensioen. Bij huwelijksvoorwaarden kan men van die regeling afwijken, onder andere door ook het vóór het huwelijk opgebouwde pensioen in de verevening te betrekken. Ook kan worden afgezien van iedere verevening.

Tweede huwelijk of geregistreerd partnerschap

Voor wie in het huwelijk treedt en kinderen heeft uit een eerdere relatie, zal het maken van huwelijksvoorwaarden vaak zeer wenselijk zijn. Zonder huwelijksvoorwaarden ontstaat immers een gemeenschap van goederen. Dat kan voordelig zijn indien de partner vermogender is. Het is echter nadelig ingeval de nieuwe partner minder vermogen bezit. Daarbij moet u bedenken dat er geen garantie bestaat dat het door huwelijk verkregen vermogen terugkeert naar de familie waar het vandaan kwam. Volgens de wet erven echtgenoten van elkaar een kindsdeel, maar erven kinderen niet van hun stiefouder. Om dat te bereiken moet de stiefouder een testament maken. Een testament kan altijd worden gewijzigd (herroepen). Hiermee vervalt het testament dat eerder is gemaakt.

Aangaan, wijzigen of opheffen van huwelijks- of partnerschapsvoorwaarden tijdens het huwelijk/geregistreerd partnerschap

Tijdens het huwelijk kunnen huwelijksvoorwaarden worden gewijzigd of alsnog worden aangegaan. Omdat het een overeenkomst betreft, is de medewerking van beide partijen nodig. Voor wijziging (opheffing) kan reden bestaan met het oog op de toekomstige heffing van erfbelasting maar ook om (meer) evenwichtige economische verhoudingen tussen de echtgenoten te creëren. Voor het maken of wijzigen van huwelijksvoorwaarden tijdens het huwelijk is geen goedkeuring van de rechtbank meer vereist, waardoor het wijzigen minder kost dan in het verleden.

Als men, nadat men is geregistreerd als partners, met dezelfde partner wil trouwen en voor dát huwelijk huwelijksvoorwaarden wil maken (danwel de eerder gemaakte partnerschapsvoorwaarden wil wijzigen), is voor de huwelijksvoorwaarden ook geen goedkeuring van de rechtbank meer vereist. Als men de eerder gemaakte partnerschapsvoorwaarden wil handhaven, dan is het niet nodig om ter gelegenheid van het sluiten van het (opvolgend) huwelijk huwelijksvoorwaarden te maken. De partnerschapsvoorwaarden blijven als huwelijksvoorwaarden van kracht.

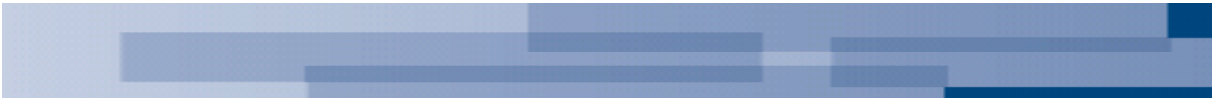
Checklist huwelijksvoorwaarden/ partnerschapsvoorwaarden

De (kandidaat-)notaris is de deskundige bij uitstek op het gebied van de huwelijksvoorwaarden. Een notariële akte is wettelijk vereist. De inhoud van de overeenkomst hangt echter vooral af van de wensen van partijen. In het overleg met de (kandidaat-)notaris zullen meestal de volgende vragen aan de orde komen:

- In hoeverre willen partijen hun vermogen (aanbreng, schenkingen, erfenissen) delen?
- Willen partijen hun (arbeids)inkomsten delen?
- In welke verhouding nemen partijen de kosten van de huishouding voor hun rekening?
- Moet het belang van een onderneming (bijv. BV) bijzondere aandacht te hebben?
- Wat moet er geregeld worden ten aanzien van het huis en de financiering daarvan?
- Hoe wordt het huwelijk afgewikkeld bij een eventuele echtscheiding?
- Wat zijn de gevolgen van het overlijden van één van beiden?
- Heeft het aangaan van huwelijksvoorwaarden gevolgen op het gebied van het pensioen?
- Waarop dient bij het afsluiten van levensverzekeringen en de betaling van de premie te worden gelet?

Keuzes maken

Een keuze maken voor één van de vele soorten huwelijksvoorwaarden en bijkomende bepalingen, is niet altijd een gemakkelijke keuze. Voor een niet-geschoolde jurist kunnen diverse huwelijksvoorwaarden veel op elkaar lijken, terwijl de uitwerking in de praktijk heel erg verschillend is.

Als Elan Notarissen willen wij graag dat u een keuze maakt, welke bij uw situatie past en adviseren wij u daarin graag. Wij hebben uitgebreide expertise op onder meer het gebied van huwelijksvoorwaarden. Graag verwijzen wij u hiervoor ook naar onze [website](#).

Vertrouwen

Tot op zekere hoogte is het opmaken van de juiste huwelijksvoorwaarden een kwestie van vertrouwen dat de adviseur (notaris of kandidaat-notaris) zijn werk goed heeft gedaan. Juridische teksten laten opstellen aan de hand van een bespreking, en eventueel een vragenlijst, en vervolgens het concept daarvan lezen en doorgronden, kan lastig zijn. Al hoewel Elan Notarissen u het lezen van een concept zo gemakkelijk probeert te maken is het, afhankelijk van de keuzes, ook niet voor ons altijd mogelijk u de gehele tekst en de achterliggende gedachtes etc. van onze kant daarover tot in detail duidelijk te maken.

Keuzes maken en kosten

Het maken van keuzes welke het beste bij u passen is ook het maken van een keuze omtrent de kosten. Wij zijn hierin transparant: (basis-)huwelijksvoorwaarden zijn goedkoper dan uitgebreidere. Ofwel, hoe uitgebreider/specifieker de regelingen, hoe hoger de kosten in het algemeen zullen zijn. Het maken van regelingen op maat, met diverse extra bepalingen, en het adviseren hierover kost meer tijd. Het niet goed en/of niet volgens uw wensen regelen van datgene wat u wilt, kan echter bij overlijden of echtscheiding leiden tot veel ergernis en ook nog eens u en/of uw partner/familie (veel) geld kosten.